

Zo spisov nevychádza, ani kde bolo inkrimované tlačivo tlačené, ani kde bolo rozširované.

Datum »Prešov, dňa 24. VI. 1936« nestačí k zisteniu miesta tlače, pretože vytlačenie sa mohlo stať aj na inom mieste.

Z dodatku »Pán . . . člen samosprávy okr. nem. poisť. v Prešove« neplynie, že tlačivo bolo skutočne na príslušné osoby rozposlané v obvode krajského súdu v Prešove.

Z obsahu spisov nie je ani zrejmé, že inkrimované tlačivo bolo rozširované v obvode krajského súdu v Prahe, najmä keď z obsahu trestného oznámenia plynie len to, že tlačivo bolo poslané na osobu dra M., riaditeľa Ústrednej sociálnej poisťovne.

Z toho plynie, že pre krajský súd trestný v Prahe nie sú dané predpoklady príslušnosti ustanovené v § 486 tr. ř. z r. 1873.

Nie je daný ani predpoklad 1. vety § 562 tr. por. z r. 1896 (miesto zhotovenia tlače) pre príslušnosť krajského súdu v Prešove, avšak je tu prípad druhej vety tohoto zákonného ustanovenia, ktoré určuje príslušnosť súdu, v obvode ktorého býva alebo sa zdržuje jednotlivec, ktorý je za tlačivo zodpovedný.

Tlačivo je opatrené podpisom obvineného A., ktorého podľa údajov trestného oznámenia v súvislosti s týmto podpisom treba považovať za pôvodcu tlačiva, teda za jednotlivca za tlačivo zodpovedného.

Ponevác A. podľa trestného oznámenia býva v Prešove, bolo preto treba uznať príslušnosť krajského súdu v Prešove.

Čís. 6040.

Kdy je porotní soudní sbor povinen dáti porotcům dodatkovou otázku?

Podnikl-li pachatel, přistížený při veřejnožalobním trestném činu (při krádeži), útok na tělesnou bezpečnost osoby jej přistihnuvší, aby si vynutil volný útěk, nemůže se dovolávat ani spravedlivé nutné obrany, ani neodolatelného donucení, neboť každý byl oprávněn zadržeti ho jako pachatele trestného činu a on sám se svým trestným činem uvedl ve stav, v němž byl povinen snášeti hrozící mu porušení svobody.

Pojem nepřátelského úmyslu podle § 140 tr. zák. předpokládá úmysl směřující proti neporušenosti těla. Není naplněn úmyslem směřujícím k tomu, aby se vůle napadeného brala jiným směrem, než on sám chtěl, tedy úmyslem směřujícím proti svobodě jeho vůle.

Paragraf 1, odst. 1 zákona čís. 91/1934 Sb. z. a n. stanoví trestní sazbu těžkého žaláře od patnácti let na doživotí.

Byl-li obžalovaný před vydáním rozsudku o trestném činu, na který je v zákoně uložen trest smrti, odsouzen pro trestné činy spáchané po

tomto trestném činu, je při vyměřování trestu podle § 1, odst. 1 zákona čís. 91/1934 Sb. z. a n. použití ustanovení § 265 tr. ř., třebaže je překročení horní hranice uvedené trestní sazby pojmově vyloučeno.

(Rozh. ze dne 16. listopadu 1937, Zm I 755/37.)

Obžalovaní A. a B. se vloupali do lesní chaty v úmyslu spáchat tam krádež; byli však přistiženi starostou M. a jeho společníky N. a O., kteří chatu obklíčili. Obžalovaní A. a B. se snažili uprchnouti, aby zne-možnili své zadržení a odevzdání četnictvu; A. půjčil B. opakovací pistoli, kterou měl s sebou, a B. počal s ní stříletí oknem chaty; jednou ze střel byl zasažen a usmrcen starosta M. P o r o t n í s o u d uznal obžalovaného B. vinným zločinem vraždy prosté podle §§ 134, 135, čís. 4 tr. zák. a A. zločinem přímého účastenství na tomto zločinu (§§ 134, 135, čís. 4, § 136 tr. zák.) a uložil jim podle § 136 tr. zák. trest, a to: B. se zřetelem na ustanovení § 50 tr. zák. a § 265 tr. ř. doživotního těžkého žaláře, A. se zřetelem na § 52, druhý případ tr. zák. a § 265 tr. ř. těžkého žaláře v trvání patnácti let.

N e j v y š š í s o u d jako soud zrušovací zamítl zmateční stížnost obžalovaného B., pokud směřovala proti výroku o vině, naproti tomu však jí vyhověl, pokud napadala výrok o trestu, zrušil rozsudek prvního soudu v tomto směru jako zmatečný a vyměřil stěžovateli podle § 136 tr. zák. za použití § 1 zákona čís. 91/1934 Sb. z. a n. a se zřetelem na § 265 tr. ř. trest těžkého žaláře v trvání dvaceti let, zostřeného ve výroční den činu temnicí.

Z d ů v o d ů :

Rozsudek, který ohledně obžalovaného A. nabyl právní moci, napadá obžalovaný B. předně ve výroku o vině zmateční stížností a uplatňuje jedině důvod zmatečnosti podle § 344, čís. 6 tr. ř., který shledává v porušení předpisů §§ 319 a 320 tr. ř. Této zmateční stížnosti nelze přiznati oprávnění.

Podle názoru zmateční stížnosti porušil porotní sbor soudní ustanovení § 319 tr. ř. tím, že nedal porotcům dodatkovou otázku na skutečnost nebo stav vylučující ve smyslu § 2, písm. g) tr. z. trestnost. Je správné, že podle ustanovení § 319 tr. ř. je porotní sbor soudní povinen, aby dal porotcům otázku dodatkovou, byly-li tvrzeny neb aspoň výsledky trestního řízení napovězeny skutečnosti nebo stav, jež by, předpokládajíc pravdivost tvrzení, trestnost vylučovaly neb rušily, při čemž při úvaze o tom, zda má býti ona otázka dána, nerozhoduje porotní sbor soudní o tom, zda jsou tvrzené okolnosti pravdivé nebo nepravdivé, — o kteréžto otázce rozhodují výhradně porotci —, nýbrž má jen povinnost zkoumati, zda tvrzené nebo napovězené skutečnosti odpovídají oné zákonné podstatě, s níž zákon spojuje účinek trestnost vylučující nebo rušící.

Že takové okolnosti nebyly výslovně tvrzeny, zmateční stížnost sama připouští. Avšak za trestního řízení nebyly ani napovězeny takové okolnosti, které by odpovídaly oné v § 2, písm. g) tr. z. uvedené skutečnosti neb stavu trestnost vylučujícímu či rušícímu, t. j. spravedlivé nutné obraně nebo neodolatelnému donucení.

O spravedlivé nutné obraně nelze v souzeném případě mluvit již z toho důvodu, jelikož není splněn jeden z hlavních předpokladů, t. j. aby šlo o obranu proti protiprávnímu útoku. Za takový protiprávní útok nelze považovati postup M., N. a O., kteří obžalovaného B. a spoluobžalovaného A., vloupavší se do cizí chaty za účelem spáchání krádeže, obklíčili za tím účelem, aby dokonání tohoto trestného činu zamezili a pachatele zjistili a případně četnictvu předali, i když při tom obžalovaným pohrůžkou použití zbraně zabránili v útěku. Osobu podezřelou z trestného činu, který je stíhán z povinnosti úřední, smí totiž kdokoli zadržeti za tím účelem, aby ji odevzdal příslušné vrchnosti. Toto právo je nutným důsledkem práva uvedeného v § 86 tr. ř. a výronem zájmu státu na zachování právního pořádku a pro jednotlivce, jenž je jako člen státního celku účasten na jeho zájmech, konkrétním právem, jež porušití není zadržené osobě dovoleno (rozh. č. 3677, 3715 Sb. n. s.). Útok proti obžalovanému podniknutý směřoval tedy sice k omezení jeho svobody, leč naprosto nebyl protiprávní, čehož si musel obžalovaný býti dobře vědom, věděl-li, že má býti zadržen jen proto, že se pokusil o krádež. Je proto zcela bezvýznamný poukaz zmateční stížností na to, že obžalovaný B. vystřelil, chtěje odstraniti překážku zabraňující mu v útěku a v nabytí svobody, zejména když viděl na vzdálenost dvou metrů na sebe namířenou pušku a když bylo na něho voláno aby zalezl, že bude jinak na něho střeleno.

Zmateční stížnosti nelze však přisvědčiti, ani pokud tvrdí, že obžalovaný B. jednal z neodolatelného donucení, ježto se ho zmocnil panický strach před příchodem četníků. Nehledě k tomu, že strach sám o sobě nelze uznati za stav nouze (neodolatelného donucení) vylučující trestnost podle § 2, písm. g) tr. z., ani dosáhl-li stupně sebe vyššího (rozhodnutí čis. 3205 Sb. n. s.), plyne z výsledků trestního řízení a zejména z vlastního zodpovídání obžalovaného B., že do stavu jím tvrzeného, t. j. do stavu nouze, dostali se obžalovaní sami vlastní vinou, a to tím, že se pokusili odciziti z chaty H. nějaké věci, za kterýmžto účelem se do chaty vloupali, tedy trestným činem. Jelikož podle ustálené judikatury a nauky nelze mluvit o neodolatelném donucení trestnost vylučujícím, správně trestný čin omlouvajícím, tehdy, jestliže se pachatel sám vlastním trestným jednáním přivedl do stavu nouze (rozh. čis. 290, 2280, 2640, 2812, 3670 a j. Sb. n. s., Miříčka str. 86, Rittler str. 170, Altmann I., str. 56), a jelikož stěžovatel podle toho, co předesláno, byl jako pachatel trestného činu (pokusu krádeže) povinen snášeti hrozící mu poruchu na právním statku svobody, t. j. své zatčení (rozh. č. 2812, 3384, 3670, Miříčka str. 85, Altmann str. 57, Rittler str. 171), postupoval porotní sbor soudní správně, když nepoložil porotcům

otázku na stav trestnost vylučující podle § 2, písm. g) tr. z. Za tohoto stavu věci není třeba zabývat se oněmi vývody zmateční stížnosti, v nichž poukazem na povahu obžalovaného jako cikána, jemuž svoboda je nejdražší, snaží se dokázat, že obžalovaný jednal ve stavu »nezbytí«, když z revolveru střílel. Pokud stěžovatel ještě naznačuje, že se po odmítnutí svého dobrovolného vzdání se cítil býti vyhrůžkou pronásledovatelů v nebezpečí života, nebylo vůbec výsledky hlavního přelíčení napovězeno, že bylo obžalovanému vyhrožováno zastřelením i pro případ, že se vzdá, nebo že to obžalovaný aspoň předpokládal. Zmateční stížnost se ani nepokouší uvést konkrétní výsledky hlavního přelíčení, které by na to poukazovaly. Obhajoba obžalovaných vyvrcholila naopak v tom, že jejich úmysl směřoval k tomu, aby si umožnili útěk a zabránili zatčení, a nikoliv, aby zachránili život.

Jelikož pak z toho, co uvedeno, plyne, že nebyly ve smyslu § 319 tr. ř. tvrzeny skutečnosti, které by odpovídaly zákonné podstatě pojmu neodolatelného donucení nebo spravedlivé nutné obrany ve smyslu § 2, písm. g) tr. z., neporušil porotní sbor soudní tím, že nepoložil porotcům dodatkovou otázku na skutečnost neb stav vylučující trestnost ve smyslu § 2, písm. g) tr. z., zákon v ustanovení § 319 tr. ř. a je tudíž zmateční stížnost neopodstatněná, pokud shledává uplatňovaný zmatek podle § 344, čís. 6 tr. ř. v porušení předpisu § 319 tr. ř.

Zmateční stížnosti nelze však přiznati oprávnění, ani pokud shledává zmatek podle čís. 6 § 344 tr. ř. v tom, že porotní sbor soudní porušil předpis § 320 tr. ř. tím, že nepoložil porotcům eventuální otázku na zločin zabití podle § 140 tr. z., ač prý při hlavním přelíčení vyšly najevo skutečnosti, které napovídaly úmysl pouze nepřátelský. Při tom poukazuje zmateční stížnost na zodpovídání obou obžalovaných B. a A., kteří v souhlase s výpověďmi svědků uvedli, že obžalovaný B. střílel pouze, aby zastrašil pronásledovatele, aby se tito na okamžik zalekli a obžalovaní tohoto okamžiku užili k útěku. Dále dovozuje zmateční stížnost, že obžalovaný B. jednal ne sice v úmyslu vražedném, ale v úmyslu nepřátelském, z toho, že nebylo lze zjistiti, kde starosta M. v době střelby stál, a že jmenovaný obžalovaný byl skryt na pravé straně okenice a mohl nejvýše pro okamžik, kdy z revolveru vystřelil, postřehnouti neb spíše jen tušiti na místě proti němu obrysy člověka.

Tvrzení zmateční stížnosti, že při hlavním přelíčení vyšly najevo takové skutečnosti, které by napovídaly úmysl nepřátelský, který je nezbytnou známkou skutkové podstaty zločinu zabití podle § 140 tr. z., nelze přisvědčiti. Pojem nepřátelského úmyslu podle § 140 tr. z. předpokládá úmysl směřující proti neporušenosti těla a není naplněn úmyslem směřujícím k tomu, aby se vůle napadeného brala jiným směrem nežli jím chtěným. Takový úmysl nepřátelský není však výsledky hlavního přelíčení napovězen. Pokud jde o obžalovaného B., udal tento, že střílel jen proto, aby zastrašil pronásledovatele, kteří jim bránili v útěku, a že neviděl nikoho v tom směru, kam střílel, a na nikoho nemířil a nikoho nechtěl zastřeliti a že při útěku vystřelil ještě jednou směrem

dozadu, aniž se otočil a aniž koho viděl. Toto zodpovídání obžalovaného B. je v souhlase s údaji spoluobžalovaného A., který uvedl, že B. střílel toliko na poplach, že chtěl tím pronásledovatele zastrašiti, aby měli volnou cestu k útěku. V témže smyslu se obžalovaní v podstatě doznali i při vyšetřování četnictvem. — — — Zodpovídali se tedy obžalovaní tím, že B. střílel jen v úmyslu, aby zastrašil pronásledovatele, při čemž však na nikoho nemířil, že tedy nejednal v úmyslu směřujícím proti neporušenosti těla, nýbrž že jeho úmysl směřoval pouze k působení na svobodu vůle. S tímto zodpovídáním obžalovaných není v rozporu okolnost zmateční stížností zdůrazňovaná, že nebylo lze zjistiti, kde starosta M. v době střelby stál.

Tyto výsledky hlavního přelíčení zavazovaly porotní sbor soudní k položení otázky eventuální ve smyslu § 320 tr. ř., a to na zločin vydirání podle § 98, písm. b) tr. z. spojené s dodatkovou otázkou (§ 322 tr. ř.), zda bylo vyhrožováno vraždou, jakož i k položení další otázky eventuální na sbíhající se přečin proti bezpečnosti těla podle § 335 tr. z. Tomuto závazku porotní sbor soudní také dostal a uvedené otázky porotcům položil. K položení eventuální otázky na zločin zabití podle § 140 tr. z. nebylo zákonitého podkladu, ježto, jak dovozeno, nevyšly při hlavním přelíčení najevo skutečnosti, které by napovídaly, že obžalovaný B. jednal v úmyslu nepřátelském ve smyslu § 140 tr. z., tedy skutečnosti, které by podmiňovaly právní posouzení činu, z něhož byl obžalovaný obviněn, s hlediska § 140 tr. z.

Nebyl proto vytýkaným postupem porotního sboru soudního porušen předpis § 320 tr. ř. a není tudíž uplatňovaný zmatek podle § 344, čís. 6 tr. ř. ani v tomto směru opodstatněn.

Napadaje výrok o trestu, domáhá se obžalovaný B., aby uložený mu trest doživotního těžkého žaláře, zostřeného v den spáchání trestného činu temnou komůrkou, byl snížen na trest dočasného žaláře, a to na nejnižší zákonem přípustnou míru, ježto podle jeho názoru vzhledem k tomu, že obžalovaný je zanedbané výchovy, že čin spáchal pouze ze strachu a v prudkém hnutí mysli vzniklém z obyčejného citu lidského a že nejednal s úmyslnou přípravou, jsou zde tak závažné okolnosti polehčující, že odůvodňovaly použití § 1 zákona čís. 91/1934 Sb. z. a n.

Výtkou, že nebylo použito § 1 cit. zákona, ač podle názoru obžalovaného byly dány podmínky pro jeho použití, je uplatňován ve skutečnosti důvod zmatečnosti podle § 4 zák. čís. 91/1934 Sb. z. a n., ježto nesprávné posouzení této otázky je ohroženo zvláštním důvodem zmatečnosti podle cit. místa zákona. Dlužno proto tyto výtky obžalovaného pokládati za zmateční stížnost, i když jsou uplatňovány jako odvolání, neboť podle ustálené judikatury pouhé nesprávné označení opravného prostředku nemůže býti obžalovanému na újmu.

Rozsudkový výrok o trestu, jenž byl obžalovanému B. uložen, je sice poněkud nejasný v tom ohledu, že by mohly vzejíti pochybnosti o tom, na základě kterých ustanovení zákona byl obžalovanému uložen místo trestu smrti pouze trest na svobodě, avšak srovnáním rozsudko-

vého výroku s důvody rozsudkovými možno dospěti k závěru, že porotní sbor soudní učinil tak na základě ustanovení § 50 tr. z. a se zřetelem na § 265 tr. ř., vycházejí zřejmě z názoru, že podle § 265 tr. ř. trest smrti nelze uložit vzhledem k tomu, že obžalovaný v době vynešení tohoto rozsudku byl již ve výkonu trestu těžkého žaláře v trvání 7 let, uloženého mu rozsudkem krajského soudu v T. jako soudu porotního ze dne 16. března 1937 pro trestné činy spáchané po trestném činu, jsoucím předmětem naříkaného rozsudku. Ustanovení § 1 zákona čís. 91/1934 Sb. z. a n. porotní sbor soudní nepoužil, i když se v rozsudkovém výroku uvádí, že trest byl vyměřen se zřetelem na citované ustanovení zákona, neboť v důvodech výslovně uvádí, že nejsou v převaže polehčující okolnosti, které by odůvodňovaly použití § 1 cit. zákona.

Právní výklad ustanovení § 50 tr. z., z jakého vycházel porotní sbor soudní, je nesprávný a v rozporu se zásadou vyslovenou v rozhodnutí č. 2429 Sb. n. s., kde nejvyšší soud jako soud zrušovací, uchýliv se od stanoviska předchozí judikatury, rozhodl a obšírně odůvodnil, že odpykání trestu na svobodě, uloženého rozsudkem, jenž předcházel odsouzení pro hrdelní zločin, spáchaný před oním prvním rozsudkem (§ 265 tr. ř.), není zostřením ve smyslu § 50 tr. z. a není na závadu odsouzení k trestu smrti. Zároveň vyslovil nejvyšší soud, že v takovém případě nelze použití ani ustanovení § 265 tr. ř.

Tento nesprávný a zákon v ustanovení § 50 tr. z. a § 265 tr. ř. porušující výklad cit. místa zákona nalézacím soudem měl za následek, že porotní sbor soudní, považuje uložení trestu smrti uvedeného v § 136 tr. z. za nepřípustné a bera za základ k výměře trestu nejbližší v úvahu přicházející trestní sazbu, a to trest doživotního těžkého žaláře, nemohl již z tohoto důvodu použití ustanovení § 1 zákona čís. 91/1934 Sb. z. a n., kteréžto místo zákona předpokládá, že by jinak podle zákona bylo uložiti trest smrti. Jelikož § 1 zákona čís. 91/1934 Sb. z. a n. dává soudu právo uložiti místo trestu smrti uvedeného v zákoně nejen doživotní těžký žalář, nýbrž i dočasný trest v nejnižší výměře těžkého žaláře 15letého, kdežto při použití § 50 tr. z. a § 265 tr. ř., jichž v souzeném případě porotní sbor soudní použil, nelze místo trestu smrti trest doživotního těžkého žaláře v úvahu tu přicházející ještě snížit — arg. znění § 338, 2. odst. tr. ř. —, stala se uvedeným nesprávným postupem porotního sboru soudního, který má za následek nemožnost zkoumat otázku, zda jsou dány podmínky pro použití § 1 zákona čís. 91/1934 Sb. z. a n., zřejmě újma obžalovanému. Bylo proto zmatečnými stížnostmi obžalovaného, napadající výrok o trestu vyhověti a rozsudek ve výroku o trestu jako zmatečný zrušiti a obžalovanému vyměřiti trest nový. — — —

Podle názoru zrušovacího soudu jsou okolnosti polehčující tak závažné, že by trest smrti, na který by bylo podle § 136 tr. z. uznati, byl nepřiměřeně přísný a že jsou tudíž splněny podmínky pro použití § 1 zákona čís. 91/1934 Sb. z. a n.

Hledíc k tomu bylo nyní, když již nejde o absolutní trest smrti, nýbrž o trestní sazbu těžkého žaláře v trvání 15 let až do doživotí, přihlédnouti k ustanovení § 265 tr. ř., třebaže překročení horní hranice této trestní sazby je pojmově vyloučeno (srovn. Steiner, Das Gesetz über die Verhängung der Todesstrafe, Prager Archiv 1934, str. 666). Bylo tudíž podle § 265 tr. ř. přihlédnouti i k trestům uloženým obžalovanému po spáchání souzeného činu, to je k trestu těžkého žaláře v trvání 6 měsíců, uloženému rozsudkem krajského soudu v P. ze dne 27. prosince 1930, k trestu těžkého žaláře v trvání 10 měsíců podle rozsudku téhož soudu ze dne 6. listopadu 1931, k trestu tuhého vězení v trvání 2 měsíců podle rozsudku okresního soudu v P. ze 4. října 1930, k trestu tuhého vězení v trvání 1 měsíce podle rozsudku okresního soudu v P. z 5. ledna 1933, k trestu těžkého žaláře v trvání 8 měsíců podle rozsudku krajského soudu v T. z 29. července 1933, k trestu těžkého žaláře v trvání 5 měsíců podle rozsudku krajského soudu v P. z 11. prosince 1933 a k trestu těžkého žaláře v trvání 7 let podle rozsudku krajského soudu v T. ze 16. března 1937 a byl mu uložen trest těžkého žaláře v trvání dvacetí let, zostřený, jak uvedeno.

Čís. 6041.

Sborový soud druhé stolice se může usnésti, že se obžaloba nepřipouští a že se řízení zastavuje, jen má-li za to, že je tu některý z důvodů uvedených v § 213, odst. 1 tr. ř.

Ani zákon na obranu státu (zák. čís. 131/1936 Sb. z. a n.), ani prováděcí nařízení k němu (vlád. nař. čís. 196/1936 Sb. z. a n.) nestanoví nový důvod zastavení trestního řízení.

Pro soudy platí jen ustanovení první a třetí věty druhého odstavce § 5 zákona o obraně státu, nikoliv i ustanovení jeho druhé věty.

Postup soudu, mohly-li by býti trestním řízením dotčeny věci, které mají zůstatí utajeny v zájmu obrany státu.

(Rozh. ze dne 16. listopadu 1937, Zm I 900/37.)

Nejvyšší soud uznal jako soud zrušovací po ústním líčení o zmateční stížnosti generální prokuratury k zachování zákona do usnesení vrchního soudu, jímž bylo vysloveno, že se obžaloba soukromého žalobce M. proti A. pro přečin podle § 97 pat. zák. nepřipouští a že se řízení zastavuje, takto právem:

Usnesením vrchního soudu ze dne 11. června 1937, jímž bylo k námitkám obviněného A. proti obžalovacímu spisu soukromého žalobce M., podanému na něho pro přečin podle § 97 pat. zák., uznáno právem, že se obžaloba nepřipouští a řízení se zastavuje, byl porušen zákon v ustanovení 1. odstavce § 213 tr. ř. a v ustanoveních 2. odstavce § 5